การจัดกลุ่มชนบทยากจนระดับหมู่บ้านในภาคเหนือของประเทศไทย

นายยงยุทธ ไชยพงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาสถิติ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2527

ISBN 974-563-142-6

013168

i 17048965

STRATIFICATION OF RURAL POVERTY AREA

IN NORTHERN REGION OF THAILAND

Mr. Yongyuth Chaiyapong

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

for the Degree of Master of Statistics

Department of Statistics

Graduate School

Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การจัดกลุ่มชนบทยากจนระดับหมู่บ้านในภาคเหนือของประเทศไทย

โดย นายยงยุทธ ไชยพงค์

ภาควิชา สถิติ

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. สรชัย พิศาลบุตร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประดิษฐ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา กีระนันทน์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ สองศรี พิทยารัตน์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สรชัย พิศาลบุตร)

..... กรรมการ

(อาจารย์ เสาวรส ใหญ่สว่าง)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การจัดกลุ่มชนบทยากจนระดับหมู่บ้านในภาคเหนือของประเทศไทย

ชื่อนิสิต นายยงยุทธ ไชยพงค์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. สรชัย พิศาลบุตร

ภาควิชา สถิติ

ปีการศึกษา 2526

บทคัดย่อ

เพื่อที่จะให้การพัฒนาพื้นที่ยากจนในชนบท ซึ่งเป็นจุดสำคัญของการพัฒนาประเทศบรรลุถึงเป้าหมาย ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะได้มีการวางแผนเพื่อกำหนดพื้นที่เป้าหมาย และลำดับความสำคัญของพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนา รวมทั้งลักษณะของโครงการที่จะเข้าไปช่วยเหลือ ให้สอดคล้องกับปัญหาสภาพความยากจนที่ประชาชนในเขตชนบทกำลังประสบอยู่ เพื่อช่วยให้ประชาชนเหล่านั้นมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถที่จะช่วยเหลือและพัฒนาตนเองได้ต่อไปในอนาคต

ในการวิจัยนี้ได้สร้างแบบจำลองที่ใช้แสดงสภาพพื้นฐานความยากจนของประชาชนในชนบทระดับหมู่บ้านในภาคเหนือของประเทศไทย ด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงซ้อน ตัวชี้นำต่าง ๆ ที่นำมาพิจารณานั้น กำหนดมาจากปัญหาสภาพพื้นฐานความยากจนที่ประชาชนในชนบทของประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ จากนั้นจึงนำเอาผลที่ได้จากแบบจำลองมาทำการจำแนกกลุ่มหมู่บ้านในเขตชนบทภาคเหนือของประเทศไทยออกเป็น 3 กลุ่ม และ 5 กลุ่ม

จากการจัดกลุ่มหมู่บ้านในชนบทภาคเหนือทั้งสิ้น 11,061 หมู่บ้าน จาก 17 จังหวัด คือ กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุตรดิตถ์ อุทัยธานี นั้น ปรากฏว่า จากการแบ่งกลุ่มหมู่บ้านออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีสภาพความเป็นอยู่ยากจน กลุ่มที่มีสภาพความเป็นอยู่ปานกลาง และกลุ่มที่มีสภาพความเป็นอยู่ดี ร้อยละ 31.76 ของหมู่บ้านทั้งหมดตกอยู่ในกลุ่มที่มีสภาพความเป็นอยู่ยากจน ร้อยละ 41.70 อยู่ในกลุ่มที่มีสภาพความเป็นอยู่ปานกลาง และร้อยละ 26.54 อยู่ในกลุ่มที่มีสภาพความเป็นอยู่ดี และจากการแบ่งกลุ่มหมู่บ้านออกเป็น 5 กลุ่ม ปรากฏว่า กลุ่มที่ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเป็นอยู่ยากจน มีอยู่ร้อยละ 13.61 กลุ่มที่ 2 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเป็นอยู่ค่อนข้างยากจน มีอยู่ร้อยละ 20.54 เมื่อพิจารณา

จากการจัดกลุ่มหมู่บ้านออกเป็น 5 กลุ่มนี้ สองกลุ่มแรกเป็นกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนใจที่จะให้ความช่วยเหลือพัฒนาในด้านต่าง ๆ กลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 ซึ่งมีสภาพที่ดีกว่า 2 กลุ่มแรกนั้น มีหมู่บ้านตกอยู่ในสองกลุ่มนี้ร้อยละ 36.34 และ 20.88 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มที่ 5 ซึ่งจัดว่าเป็นกลุ่มที่มีความเป็นอยู่ดีที่สุดนั้น มีหมู่บ้านอยู่ในกลุ่มนี้เพียงร้อยละ 8.63 เท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Stratification of Rural Poverty Area in Northern Region of Thailand

Name Mr. Yongyuth Chaiyapong

Thesis Advisor Associate Professor Sorachai Pisalbutra, Ph.D.

Department Statistics

Academic Year 1983

ABSTRACT

Development in rural poverty, such that helping people in the area to have better living and then after that they can help and develop themselves, can reach the target if development planning and type of problems that people in rural poverty area suffered have been studied. Then specification of the poverty area and ranking of the important of the poverty area should be done for the development planning in order to allocate suitable subsidary projects for the people in that area.

In this research multiple regression analysis, was used in order to construct the model that can indicate poverty of the people in the rural area of the northern region of Thailand. All of variables in the model were set from problems of living that people in the rural poverty area faced. From the model, the poverty score in term of average annual income of people in the villages of rural area are computed for stratification purpose. Then by using Dalenius method the villages in rural area of northern region of Thailand are stratified into 3 and 5 strata.

From Dalenius' Method 11,061 villages of 17 provinces in northern region of Thailand; Kampaengpetch, Chiang-Rai, Chiang-Mai,

Tak, Nakornsawan, Nan, Pha-Yao, Pichit, Pisanulok, Petchaboon, Phare, Mae-Hongson, Lampang, Lumpoon, Sukothai, Utraradit and Uthaitani were stratified into 3 and 5 strata. By using the criteria for 3 strata, poor area, rather poor area and non-poor area the result is 31.76 % of the villages are in the first stratum; specified as poor villages; 41.70 % of the villages are in the rather poor stratum and 26.54 % of the villages are in the non-poor stratum. By using the criteria for 5 strata the result is the first stratum which is the poorest area consists of 13.61 % of the villages, the second stratum which is a little bit better than the first one consists of 20.54 % of the villages; notify that these first two strata are the most important groups for development works; the third and the fourth stratum are better than the first two consist of 36.34 % and 20.88 % and for the last stratum it contains only 8.83 % of the villages.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือ แนะนำ และเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากรองศาสตราจารย์ ดร. สรชัย พิศาลบุตร รองคณบดีฝ่ายวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย และอาจารย์ประจำภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยขออ้อมกราบขอบพระคุณต่อท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง ตลอดทั้งอาจารย์ทุกท่านที่ได้สอนผู้วิจัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณเอี่ยมจันทร์ เปรมโยธิน หัวหน้าฝ่ายระเบียบวิธีสถิติ กองวิชาการสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ผู้ซึ่งให้ทั้งคำแนะนำและความช่วยเหลือในหลาย ๆ ด้าน คุณสมพงษ์ รัตนลิมานนท์ เจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์ ศูนย์ประมวลผลด้วยเครื่องจักรแห่งประเทศไทย ผู้ซึ่งให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในด้านการประมวลผลตั้งแต่ต้นจนจบ ตลอดจนข้าราชการในกองวิชาการสถิติ และข้าราชการงานบริการระบบงานคอมพิวเตอร์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลที่นำมาใช้ คำแนะนำที่ดี และความสะดวกรวดเร็วในการประมวลผล ตลอดจนความช่วยเหลือสนับสนุนในด้านต่าง ๆ อีกมากมาย จนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี

และที่จะลืมเสียมิได้ คือ บิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด ให้การศึกษา และกำลังใจตลอดจนความสนับสนุนมาตลอดชีวิต

ยงยุทธ ไชยพงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

รายการตารางประกอบ ..... ฌ

บทที่

1. บทนำ 1
2. ตัวบ่งชี้ในการสร้างแบบจำลอง และการเก็บรวบรวมข้อมูล 5
3. วิธีที่ใช้ในการวิจัย 17
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 26
5. สรุปผลการวิจัย 37

บรรณานุกรม 41

ภาคผนวก 43

ประวัติ 87

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1.1	แสดงอัตราความยากจนในชนบทจำแนกตามภาค	2
1.2	แสดงจำนวนหมู่บ้านในชนบทของภาคเหนือจำแนกรายจังหวัด	3
3.1	แสดงวิธีคำนวณหาแบบจำลองสุดท้าย	24
4.1	แสดงค่าประมาณของแหล่งน้ำที่ราษฎรในหมู่บ้านส่วนใหญ่ใช้ในการทำการเกษตร	37
4.2	แสดงค่า Eigen และ Canonical Coefficient ของแต่ละค่า Eigen	38
4.3	แสดงการสร้างขอบเขตกลุ่มหมู่บ้านโดยการใช้ Cumulative $\sqrt{f(\hat{y})}$ ...	41
4.4	แสดงจำนวนและร้อยละของหมู่บ้านในแต่ละกลุ่ม จากการแบ่งหมู่บ้านออกเป็น 3 กลุ่ม	42
4.5	แสดงจำนวนและร้อยละของหมู่บ้านในแต่ละกลุ่ม จากการแบ่งหมู่บ้านออกเป็น 5 กลุ่ม	43
4.6	แสดงจำนวนและร้อยละของหมู่บ้านจำแนกตามจังหวัดและสภาพความเป็นอยู่ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม	44
4.7	แสดงจำนวนและร้อยละของหมู่บ้านจำแนกตามจังหวัดและสภาพความเป็นอยู่ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม	45